

WPISUJE ZDAJĄCY

KOD

--	--	--

PESEL

--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--	--

*Miejsce
na naklejkę
z kodem*

dysleksja

**EGZAMIN MATURALNY
Z JĘZYKA UKRAIŃSKIEGO**

POZIOM PODSTAWOWY

MAJ 2014

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 13 stron. Ewentualny brak zgłoś osobie przewodniczącej zespołowi nadzorującemu egzamin.
2. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
3. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
4. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
5. Możesz korzystać ze słowników językowych.
6. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
7. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatorów.

**Czas pracy:
170 minut**

**Liczba punktów
do uzyskania: 70**

*Część I – 21 pkt
Część II – 49 pkt*

MOU-P1_1P-142

Ча́сть I – rozumienie czytanego tekstu

Прочитай уважно статтю Леоніда Череватенка *Вдячність за випромінення*. Дай відповіді на запитання. Відповідай близько до тексту і лише власними словами, якщо у завданні не передбачено інше.

Леонід ЧЕРЕВАТЕНКО

Вдячність за випромінення

1. В уяві наших обивателів Опанас Заливаха – західняк [...]. Насправді він народився на Харківщині, а 1933 року, рятуючись від голодомору, потрапив на Далекий Схід, об'їздив із батьками чи не всю територію українського розсіяння, здобув професійну освіту в Іркутську та Ленінграді, і вже потому оселився в Івано-Франківську, на Гуцульщині. Оцей вимірний своїми ногами, освоєний власною душею простір обернувся міцною основою, на якій з'явилися всі його наступні витвори. Ті, що зберігаються нині по музеях та приватних колекціях, і ті, що лишилися ненародженими.
2. Не пасує йому слово *дисидент*. Не охоплює це поняття (від латинського *dissidens*, тобто незгодний, інакодумець, що не хоче миритися з панівною ідеологією та чинним ладом) його єства. Замало було для Заливахи плекати незгоду й демонструвати антирадянські настрої (за які, втім, його витурили з Інституту імені Рєпіна ще 1948 року), бути інако-чи двоєдумцем, він мав іще витворити інші орієнтири й інакшу основу, спираючись на яку, можна розвивати духовний опір і творити духовні цінності. [...]
3. До Шевченкового 150-річчя Опанас Заливаха (разом із Аллою Горською та Людмилою Семикіною) змайстрували у вестибюлі Київського університету вітраж: пригортаючи до себе жіночу постать (сучасність? Україну? людську душу?), Шевченко правою рукою підносив догори, до неба ліву руку з погрозливо стиснутим кулаком. Цитата з Тараса, що сяяла над його головою, наче німб, не допускала жодних сумнівів щодо ідейної спрямованості: «Возвеличу малих отих рабів німих, я на сторожі коло їх поставлю слово». Ну, що здавалося б, слова, – повторимо, слова та й голос, більш нічого, але вітраж зупиняв студентів і викладачів, вабив нечисленних відвідувачів, що називається, вбирав очі. Наслідки не забарилися: 9 березня 1964 року, на день народження Тараса, вночі, ідеологічно шкідливий мистецький витвір було знищено. [...]
4. А за кілька місяців, того ж таки ювілейного року, спалахнула Центральна наукова бібліотека. Тож епізод із вітражем був одним із незліченних випадків, закономірних випадковостей, ланкою в нескінченному ланцюгу. Така ж сама закономірна випадковість – арешт у серпні 1965 року. «Лихо з розуму», – пояснив цей безкарний наступ на духовність, на українську людину В'ячеслав Чорновіл. Додамо: лихо через живе сумління.
5. Відбуваючи призначене покарання, Опанас нітрохи тим, здається, не журився. Навпаки, саме у концтаборі він у концентрованому, мовляв, вигляді, знайшов близьке йому товариство. Його видно на пізніших картинах Заливахи: філософи у зеківській робі, стоячи купкою чи посідавши кругом столу з чаєм, обговорюють важливі, тільки їм зрозумілі теми і проблеми. [...] Заливаха в «малій зоні» й далі жив напруженим творчим життям. Робив екслібриси для приятелів, що перебували поки що на «великій зоні», не мавши достойного матеріалу, брав для цього шматочки зужитого лінолеуму. Не було звичного полотна, то малював на дикті, на картоні, на

- блясі. З нековирної колоди, що трапилася під руки, вирізьблював спокусливі жіночі образи: дерева, як люди, а люди, як дерева. [...]
6. Творча праця – то була для нього єдина форма існування. Такою ж формою існування було для Заливахи осмислення людського буття. Він серйозно, як мало хто із сучасних художників, захоплювався філософією, постійно студював Канта, Сенеку, Гегеля, Сартра, Юнга, Конфуція, східних мудреців. [...]
 7. Є в Заливашиному доробку картина, датована 1973 роком, «Совки»¹. До колективу безликих дерев'яних паралелепіпедів обережно вступає *хтось* (може, й автор), що має звичайні людські пропорції та виміри. Сам Опанас вивів для себе тріаду нерозривну: Я, Нація, Людство.
 8. Погляд у нього був небуденний: спрямований, як і належить, на довкілля – і водночас обернений усередину, в свою душу, через яку напряду сполучався з Божим всесвітом, із Космосом. Чи не тому все починало дихати, все оживало, перетоплене в тиглях його очей?
 9. Він зазірав за свою кончину і змалював її: в козацькому кургані сидить собі Опанас біля накрученого годинника, тоді як над могилою в'ється-кряче гайвороння, а найбільший і найхижіший ворон стереже, дожидається і ніяк не дождеться. Картина зветься «Доля». Мені ж більше до серця Опанас, побачений у серіалі «Дисиденти»: у своїй завішаній картинами, заставленій стелажми з книгами майстерні він низько схилився над грубим фоліантом. Пильно вчитується, вдумується, заглиблюється в самого себе.
 10. На «Автопортреті» Заливаха тримає в правиці жмут пензлів, що світяться веселковим різнобарв'ям.
 11. «Дякую за випромінювання», – писала йому Алла Горська. [...]

Череватенко Л., *Вдячність за випромінювання*, «Критика», 2007, nr 5, с. 33.

ЗАВДАННЯ

Завдання 1 (1 бал)

Визнач тезу 2 абзацу.

.....

.....

.....

Завдання 2 (2 бали)

Проаналізуй 3 абзац. У контексті цілого тексту поясни цитату з творчості Т. Шевченка.

.....

.....

.....

¹ Совок – це особливий, не вельми привабливий тип людини, яку породила радянська (советська) дійсність.

Завдання 3 (2 бали)

Підбери антоніми до слів:

міцний (1 абзац) –

приватний (1 абзац) –

небуденний (8 абзац) –

грубий (9 абзац) –

Завдання 4 (1 бал)

У контексті 4 абзацу поясни метафоричне значення словосполучення «лихо через живе сумління».

.....

.....

.....

Завдання 5 (1 бал)

Прочитай 5 і 10 абзаци. Вибери 4 слова, пов'язані з художньою творчістю О. Заливахи.

.....

.....

.....

Завдання 6 (1 бал)

На основі 5 абзацу розкрий значення «малої зони».

.....

.....

.....

Завдання 7 (2 бали)

Яке метафоричне значення містять картини О. Заливахи? Наведи два приклади. (7, 8, 9, 10 абзаци)

.....

.....

.....

Завдання 8 (1 бал)

Чому слова Я, Нація, Людство (7 абзац) написані з великої літери?

.....

.....

.....

.....

Завдання 9 (1 бал)

На основі 7 абзацу і цілого тексту напиши, як виражена в малярстві О. Заливахи тріада Я, Нація, Людство?

.....

.....

.....

.....

Завдання 10 (1 бал)

До якого жанру належить текст Л. Череватенка?

.....

.....

.....

Завдання 11 (2 бали)

Визнач дві жанрові риси тексту Л. Череватенка.

.....

.....

.....

.....

Завдання 12 (2 бали)

На основі прочитаного тексту поясни значення заголовка.

.....

.....

.....

Завдання 13 (2 бали)

Аналізуючи прочитаний текст, поясни, у чому полягало протистояння О. Заливахи радянській владі?

1.....

.....

2.....

.....

Завдання 14 (2 бали)

На основі прочитаного тексту визнач ставлення Л. Череватенка до О. Заливахи. Обґрунтуй свою думку.

.....

.....

.....

.....

Ча́сть II – писание własnego tekstu w związku z tekstem literackim zamieszczonym w arkuszu. Wybierz jeden temat i napisz wypracowanie.

Тема 1. На основі аналізу твору Григорія Сковороди *Бджола та Шершень*, розкрий ідею праці. Зверни увагу на жанр твору та його риси.

Григорій СКОВОРОДА

Бджола та Шершень

– Скажи мені, Бджоло, чого ти така дурна? Чи знаєш ти, що плоди твоєї праці не стільки тобі самій, як людям корисні, а тобі часто і шкодять, приносячи замість нагороди смерть; однак не перестаєш через дурість свою збирати мед. Багато у вас голів, але всі безмозкі. Видно, що ви без пуття закохані в мед.

– Ти поважний дурень, пане раднику, – відповіла Бджола. – Мед любить їсти й ведмідь, а Шершень теж не проти того. І ми могли б по-злодійському добувати, як часом ваша братія й робить, коли б ми лише їсти любили. Але нам незрівнянно більша радість збирати мед, аніж його споживати. До цього ми народжені і будемо такі, доки не помremo. А без цього жити, навіть купаючись у меду, для нас найлютіша мука.

Сила:

Шершень – це образ людей, котрі живуть крадіжкою чужого і народжені на те тільки, щоб їсти, пити і таке інше. А бджола – це символ мудрої людини, яка у природженому ділі трудиться. Багато шершнів без пуття кажуть: нащо цей, до прикладу, студент учився, а нічого не має? Нащо, мовляв, учитися, коли не матимете достатку? Кажуть це, незважаючи на слова Сіраха: «Веселість серця – життя для людини» – і не тямлять, що природжене діло є для неї найсолодша втіха. Погляньте на життя блаженної природи і навчіться. Спитайте вашого хорта, коли він веселіший? – Тоді, – відповідь вам, – коли полюю зайця. – Коли заець смачніший? – Тоді, – відповідь мисливець, – коли добре за ним полюю.

Погляньте на kota, що сидить перед вами, коли він куражніший? Тоді, коли всю ніч бродить або сидить біля нори, хоча, зловивши, й не їсть миші. Замкни в достатку бджолу, чи не помре з туги, в той час, коли можна їй літати по квітконосних луках? Що гірше, ніж купатися в достатку і смертельно каратися без природженого діла? Немає гіршої муки, як хворіти думками, а хворіють думки, позбавляючись природженого діла. І немає більшої радості, аніж жити за покликанням. Солodka тут праця тілесна, терпіння тіла і сама смерть його тоді, бо душа, володарка людини, втішається природженим ділом. Або так жити, або мусиш умерти. Старий Катон чим мудрий і щасливий? Не достатком, не чином тим, що йде за природою [...].

Але ж розкусити треба, що то значить – жити за природою. Про це сказав древній Епікур таке: «Подяка блаженній природі за те, що потрібне зробила неважким, а важке непотрібним.»

Сковорода Г., *Бджола та Шершень*, [в:] *Idem, Сад пісень. Вибрані твори*, Київ 1983, с. 110–111.

Тема 2. На основі аналізу творів Богдана Лепкого *Журавлі* та Олександра Олесья *Однаково: більше не жити* порівняй образи чужини.

Богдан ЛЕПКИЙ

Журавлі

Видиш, брате мій,
Товаришу мій,
Відлітають сірим шнурком
Журавлі у вирій.

Чути: кру! кру! кру!
В чужині умру,
Заки море перелечу,
Крилонька зітру.

Мерехтить в очах
Безконечний шлях,
Гине, гине в синіх хмарах
Слід по журавлях.

1912

Лепкий Б., *Журавлі*, [в:] *Українське слово. Хрестоматія української літератури та літературної критики ХХ ст. (у трьох книгах)*, Кн. I, Київ 1994, с. 252.

Олександр ОЛЕСЬ

* * *

Однаково: більше не жити –
Умерти чи край свій лишити;
Чужина – могила, чужина – труна,
Пустеля безплідна, холодна, нудна.

Щасливий є той, хто на полі в бою
Вирішує сміливо долю свою,
Впаде – як на небі блискуча зоря,
Щоб жити у струнах співця-кобзаря.

Лежить він на рідному полі віки,
Шумлять над ним трави і квітнуть квітки.
Він бачить, як правнук за плугом іде,
Як повно бує життя молоде.

Чужина – могила, чужина – труна,
Душа на чужині, як чайка сумна –
Літає і квилить в сльозах без гнізда:
Навік його змила бурхлива вода.

1927

Олесь О., *Однаково: більше не жити*, [в:] *Поетія: Ліна Костенко Олександр Олесь. Василь Симоненко. Василь Стус*, Київ 2000, с. 205–206.

A series of horizontal dotted lines for writing.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)